

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه تربیت معلم سبزوار
دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب

عنوان

بررسی مقایسه ای حکایت های احمد شوقی و کلیله و دمنه ابن مقفع

(مضمون و محتوا)

استاد راهنما:

دکتر حسن مجیدی

استاد مشاور:

دکتر مهدی خرمی

نگارش:

فاطمه شمس الدینی لری

(پاییز ۹۰ ه.ش)

دانشگاه تربیت معلم سبزواری

دانشگاه تربیت معلم سبزواری
دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب

عنوان

بررسی مقایسه ای حکایت های احمد شوقی و کلیله و دمنه ابن مقفع

(مضمون و محتوا)

استاد راهنما:

دکتر حسن مجیدی

استاد مشاور:

دکتر مهدی خرّمی

نگارش:

فاطمه شمس الدینی لری

(پاییز 90)

جامعة تربيت معلم سبزوآر

جامعة تربيت معلم سبزوآر

كلية الإلهيات و المعارف الإسلامية

رسالة مقدمة

لنيل درجة الماجستير فى اللغة العربية و آدابها

الموازنة بين حكايات أحمد شوقى و ابن المقفع

الأستاذ المشرف:

الدكتور حسن مجيدى

الأستاذ المساعد:

الدكتور مهدى خرّمى

الطالبة:

فاطمة شمس الدينى لرى

(خريف ٤٣٢ اق)

تقدیم به

ساحت مقدّس امام و مولایم صاحب عصر که تجلّی حضورش تمامی لحظات زندگی

را بر کرده است

روح پدرم، که همواره مشوّق این حقیر در کسب علم و معرفت بودند

مادرم، که از چشمه زلال دعای خالصانه اش، وجودم جرعه های بهترزیستن را نوشید

تشکر و قدردانی

«مَنّت خدای را عزّوجلّ» که «بخشنده و ستایش گر» و «خطابخش» است و «پوزش پذیر»، عزیزی که چراغ هدایت و مشعل دانایی را فرا راه این بنده‌اش قرار داد تا از نظرات و ارشادات محققانه و عالمانه‌ی استاد ارجمندم، جناب آقای دکتر مجیدی گام به گام بهره‌ها گیرم، بنده را در برابر راهنمایی‌ها و نظرات دقیق و نکته سنج ایشان دستی نیست.

همچنین بر خود واجب می‌دانم از بذل لطف و عنایت خاصه‌ی استاد گرانقدرم، جناب آقای دکتر مهدی خرمی و ژرف نگری‌های ایشان تشکر و قدردانی نمایم. بی‌مناسبت نیست که در این مقام از تمامی اساتید بزرگوار گروه زبان و ادبیات عرب دانشگاه تربیت معلم سبزوار که از محضرشان استفاده کرده‌ام، سپاسگزاری نمایم و برای همه‌ی این بزرگواران سلامت و سعادت را از درگاه ایزد مَنّان خواستارم.

حقّ شناسی و پاسداری از لطف دیگران اینجانب را بر آن می‌دارد در همین جا از کارمندان تلاشگر کتابخانه‌ی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تربیت معلّم سبزوار و کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان که مرا در دستیابی به منابع مورد نیاز یاری نمودند تشکر نمایم.

همچنین از خانواده‌ی محترمم به ویژه برادر مهربانم رضا و نیز دوستان عزیزم به خصوص سرکارخانم زینب مهدوی که یاریگر اینجانب در این راه بودند سپاسگزاری می‌کنم و از خداوند کریم سلامت و سعادت ایشان را مسألت می‌نمایم.

سوگند نامه دانش آموختگان دانشگاه تربیت معلم سبزوار

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه بر نگذرد

اینک که به خواست آفریدگار پاک ، کوشش خویش و بهره گیری از دانش استادان و سرمایه های مادی و معنوی این مرز و بوم، توشه ای از دانش و خرد گردآورده ام، در پیشگاه خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که در به کارگیری دانش خویش، همواره بر راه راست و درست گام بردارم. خداوند بزرگ، شما شاهدان، دانشجویان و دیگر حاضران را به عنوان داورانی امین گواه می گیرم که از همه دانش و توان خود برای گسترش مرزهای دانش بهره گیرم و از هیچ کوششی برای تبدیل جهان به جایی بهتر برای زیستن، دریغ نورزم. پیمان می بندم که همواره کرامت انسانی را در نظر داشته باشم و همنوعان خود را در هر زمان و مکان تا سر حد امکان یاری دهم. سوگند می خورم که در به کارگیری دانش خویش به کاری که با راه و رسم انسانی، آیین پرهیزگاری، شرافت و اصول اخلاقی برخاسته از ادیان بزرگ الهی، به ویژه دین مبین اسلام، مبیانت دارد دست نیازم. همچنین در سایه اصول جهان شمول انسانی و اسلامی، پیمان می بندم از هیچ کوششی برای آبادانی و سرافرازی میهن و هم میهنانم فروگذاری نکنم و خداوند بزرگ را به یاری طلبم تا همواره در پیشگاه او و در برابر وجدان بیدار خویش و ملت سرافراز ، بر این پیمان تا ابد استوار بمانم.

نام و نام خانوادگی وامضای دانشجو

فاطمه شمس الدینی لری

دانشگاه جنت علم سبزوار

فرم چکیده‌ی پایان‌نامه‌ی دوره‌ی تحصیلات تکمیلی

دفتر مدیریت تحصیلات تکمیلی

نام خانوادگی دانشجو: شمس‌الدینی لری	نام: فاطمه	ش. دانشجویی: ۸۸۲۳۴۲۱۳۵۰
استاد راهنما: دکتر حسن مجیدی	استاد مشاور: دکتر مهدی خرمی	
دانشکده: الهیات و معارف اسلامی	رشته: زبان و ادبیات عرب	گرایش: ادبیات
مقطع: کارشناسی ارشد	تاریخ دفاع: پاییز ۱۳۹۰	تعداد صفحات: ۱۷۶

عنوان پایان‌نامه: بررسی مقایسه‌ی حکایات احمد شوقی و ابن مقفع (مضمون و محتوا)

کلیدواژه‌ها: بررسی مضامین، مقایسه، حکایت، احمد شوقی، ابن مقفع

چکیده

در لباس افسانه و قصه بسیاری از گفتنی‌ها را که به طرز دیگر، گفتن آنها دشوار و گاه ممتنع است، می‌توان بیان کرد. این افسانه‌ها گاه به صورت قصه‌ها یا حکایاتی کوتاه از زبان حیوانات بیان می‌شوند. در این حکایت‌ها، قهرمانان جانوران هستند و اغلب رفتارهای حیوانات نماد اعمال و رفتار انسانی است. به عنوان مثال شیر تصویرگر شاهان و حاکمان، روباه سمبل فریبکاران یا گله نماد وحدت و یکپارچگی اجتماعی است. در میان آثار منشور، کلیله و دمنه و در میان آثار منظوم حکایات احمد شوقی مشهورترین آثاری هستند که تعداد زیادی از این حکایت‌ها در آنها نمود پیدا کرده است؛ در این تحقیق بر آن بوده‌ایم تا با مقایسه‌ی کلیله و دمنه‌ی ابن مقفع و حکایات شاعر مصری، احمد شوقی، به بررسی مضامین مشترک موجود در این دو اثر بپردازیم. نتایج به دست آمده نشانگر این مطلب است که آثار یاد شده در مضامینی چون: اخلاق، دین، سیاست و مسائل اجتماعی وجوه مشترکی دارند.

کلید واژه‌ها: بررسی مضامین، مقایسه، حکایت، احمد شوقی، ابن مقفع

امضای استاد راهنما: دکتر حسن مجیدی

فهرست مطالب

مقدمه و کلیات

۷.....	مقدمه.....
۹.....	بیان موضوع.....
۱۰.....	ضرورت انجام و کاربرد نتایج تحقیق.....
۱۱.....	سابقه تاریخی موضوع تحقیق.....
۱۱.....	اهداف تحقیق.....
۱۱.....	سؤالات تحقیق.....
۱۱.....	فرضیه‌ها.....
۱۱.....	بیان روش تحقیق.....
۱۲.....	بیان محدودیت های تحقیق.....
۱۳.....	فصل اول: شرح حال احمد شوقی و ابن مقفع.....
۱۴.....	۱-۱-۱- شرح حال احمد شوقی.....
۱۴.....	۱-۱-۱-۱- اوضاع سیاسی و اجتماعی احمد شوقی.....
۱۶.....	۱-۱-۲- اوضاع ادبی و فرهنگی عصر شوقی.....
۱۸.....	۱-۱-۳- زندگی نامه احمد شوقی.....
۲۳.....	۱-۱-۴- شخصیت ادبی شوقی.....
۲۸.....	۱-۱-۵- آثار شوقی.....
۲۹.....	۲-۱- شرح حال ابن مقفع.....
۲۹.....	۱-۲-۱- اوضاع سیاسی و اجتماعی عصر ابن مقفع.....

۳۲.....۲-۲-۱-اوضاع ادبی و فرهنگی عصر ابن مقفع

۳۳.....۳-۲-۱-زندگی نامه ابن مقفع

۳۷.....۴-۲-۱-اسلوب ادبی ابن مقفع

۳۸.....۵-۲-۱-آثار ابن مقفع

۴۲.....فصل دوم: چستی حکایت

۴۳.....۱-۲-حکایت و تاریخچه پیدایش آن

۴۳.....۱-۱-۲-معنای لغوی حکایت

۴۴.....۲-۱-۲-تاریخچه پیدایش حکایات در مشرق زمین

۴۷.....۳-۱-۲-تاریخچه پیدایش حکایات در مغرب زمین

۴۹.....۴-۱-۲-تاریخچه حکایات در ادبیات عرب

۵۱.....۲-۲-حکایت حیوانات

۵۱.....۱-۲-۲-تعریف حکایت حیوانات

۵۲.....۲-۲-۲-تاریخچه حکایت های حیوانات

۵۳.....۳-۲-۲-نام های متعدد حکایت حیوانات

۵۶.....۴-۲-۲-مضمون و محتوا حکایت حیوانات

۵۸.....فصل سوم: معرفی کلیله و دمنه و حکایات احمد شوقی

۵۹.....۱-۳- معرفی کلیله و دمنه

۵۹.....۱-۱-۳-اصل و منشأ کلیله و دمنه

۶۵.....۲-۱-۳-ابواب کلیله و دمنه

- ۳-۱-۳-۳-مضمون و محتوای کلیله و دمنه.....۶۸
- ۳-۱-۴-۴-جایگاه کلیله و دمنه در ادبیات جهانی.....۷۴
- ۳-۱-۵-۵-تأثیر کلیله و دمنه در فرهنگ عرب.....۷۵
- ۳-۱-۶-۶-تأثیر کلیله و دمنه در زبان و ادبیات فارسی دری.....۷۷
- ۳-۱-۷-۷-تأثیر کلیله و دمنه در زبان و ادبیات اروپایی.....۸۰
- ۳-۲-۲-معرفی حکایت‌های احمد شوقی و مضامین آنها.....۸۵
- فصل چهار: بررسی و مقایسه حکایات کلیله و دمنه و احمد شوقی.....۸۹
- ۴-۱-۱-۱-نکوهش ریاکاری.....۹۰
- ۴-۲-۲-اتحاد و هم بستگی همراه با تدبیر.....۹۳
- ۴-۳-۳-دوراندیشی به هنگام خطر.....۹۸
- ۴-۴-۴-ستم و پیامدهای آن.....۱۰۰
- ۴-۵-۵-همیاری و کمک کردن به یکدیگر.....۱۰۲
- ۴-۶-۶-نکوهش و چاپلوسی.....۱۰۵
- ۴-۷-۷-فریب خوردن افراد ساده لوح توسط افراد حیله‌گر.....۱۰۸
- ۴-۸-۸-هوشیاری در برابر مکر و فریب دشمن.....۱۱۵
- ۴-۹-۹-هرسخن جایی، هر نقطه مکانی دارد.....۱۱۸
- ۴-۱۰-۱۰-عواقب نپذیرفتن پند ناصحان.....۱۲۱
- ۴-۱۱-۱۱-حسد.....۱۲۴
- ۴-۱۲-۱۲-تو که لالایی بلدی چرا خوابت نمی بره.....۱۲۷

- ۱۳۰.....۱۳-۴-دقت در انتخاب کارگزاران.....
- ۱۳۲.....۱۴-۴-ستایش راستی و نکوهش دروغ گویی.....
- ۱۳۵.....۱۵-۴-ضرر جاه طلبی.....
- ۱۳۹.....۱۶-۴-پشیمانی هیچ سودی ندارد.....
- ۱۴۴.....۱۷-۴-قضا و قدر، جبرگرایی.....
- ۱۴۸.....۱۸-۴-شبهات‌ها و تفاوت‌های کلی حکایات کليلة و دمنه و احمد شوقی.....
- ۱۵۳.....نتیجه‌گیری.....
- ۱۵۴.....الملخص باللغة العربية.....
- ۱۶۹.....منابع و مأخذ.....
- ۱۷۶.....چکیده انگلیسی.....

تعارف

وکلّیات

مقدمه

در فرهنگ و هنر گذشته دو زبان فارسی و عربی گنجینه‌های سرشار از گوهرهای ناب در عرصه‌ی ادبیات داریم که بعضی از آنها شایستگی درخشیدن دارند. یکی از این کتابهای نادر که عطر روح انگیزش از دوره‌های دور به مشام هر خواننده و علاقه‌مند به ادبیات می‌رسد، «کليلة و دمنه» است. این کتاب اثری بسیار عمیق و شگرف است که در طول فراز و نشیب‌ها هرگز طراوت خود را از دست نداده است. کليلة از جمله کتاب‌هایی است که نه تنها باید طعم آن را چشید که باید آن را به خوبی در روح و اندیشه هضم کرد. قصه‌های شیرین و حکایات دلکش کليلة، چشمه‌ی زلال و صافی هستند از ظرافت‌ها و دقایق زندگی معنوی و روحی انسان؛ در پس اوج و فرود کلمات و عبارات، دست خواننده را می‌گیرد و تا قلّه آگاهی و معرفت همراهی می‌کند.

مراتب اخلاق داستان‌های کليلة و دمنه که به زبان حیوانات می‌باشد، عمومیت پیدا کرده و از نظر ادبی منبع الهام داستان‌سرایان و حکایات و افسانه‌های دیگر بوده است؛ از جمله می‌توان داستان‌های احمد شوقی را نام برد؛ احمد شوقی بزرگترین فردی است که در فن فابل-ها^۱ در عصر جدید ظهور کرده است و بیش از پنجاه حکایت تحت عنوان «باب الامثال و الحکایات» دارد که بعضی آنها ابتکار خود اوست و بعضی الهام گرفته از پیشینیان است. به حق می‌توان گفت حکایات وی نیز از لحاظ اثر بخشی در افکار و اذهان جامعه دست کمی از کليلة و دمنه ندارد؛ چرا که موضوعات آن راه و روش زندگی روزانه را روشن و براساس آن مکتب تربیتی خاصی که تفهیم و تلقین پند و اندرز به زبان حیوانات و داستان‌های رمزی باشد، بنا شده است و از مهم‌ترین وسیله برای تعلیم اخلاق به طور غیر مستقیم و تمثیل به جامعه بشری گردیده است.

^۱ از ریشه‌ی لاتین *Fabula* به معنی بازگفتن است و بر روایت تأکید دارد. اما در اصل و به مفهوم کلی به هر داستان خیالی یا بیان توصیفی گفته می‌شود.

و از آن‌جا که اخلاق نظری در ذهن خواننده تأثیر بسزایی ندارد، برخی از نویسندگان برای تجسم و نمایش دادن اخلاق حسنه یا صفات ذمیمه به نوشتن و تألیف قصص و افسانه‌ها از زبان مردم و جانوران پرداخته‌اند؛ در حکایات ابن مقفع و احمد شوقی این روش به بهترین شکل نمود پیدا کرده است.

نکته‌ای که در این حکایات جلب توجه می‌کند، توجه به زمامداران و شهریاران می‌باشد، از آن جهت که برای تعدیل اخلاق پادشاهان و وزراء و کارکنان دولت و بیداری و هوشیاری ملت بی‌ظنیر است و پیوسته در ضمن داستان‌ها بر زبان جانوران به زمامداران ستمگر پرخاش و نافرجامی آنان گوشزد می‌شود و به آنان یعنی حکام، دستور حکومت، آیین سیاست، اجرای حق و عدالت و طرفداری از مظلومان و بینوایان توصیه می‌شود و سعی بر آن است که به آنان ادب و اخلاق و خط مشی صحیحی برای اجرای عدالت و راستی نشان داده شود. این پژوهش شامل سه فصل است:

فصل اول، شامل اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی عصر ابن مقفع و شوقی و پرداختن به شرح حال و آثار این دو شخصیت است. فصل دوم، به چیستی حکایت و تاریخچه‌ی پیدایش آن و مضمون و محتوا حکایت‌های حیوانات پرداخته شده است. فصل سوم دربردارنده‌ی معرفی کتاب کلیله و دمنه، حکایات احمد شوقی و مضمون و محتوای داستان‌های آنها، فصل چهارم که مهم‌ترین فصل این تحقیق به حساب می‌آید، به بررسی مقایسه‌ای حکایات احمد شوقی و ابن مقفع؛ که مضامینی شبیه یکدیگر دارند، پرداخته است.

از نوشتن اصل داستان‌ها خودداری شده است، چون: ۱- بعضی از داستان‌ها آنقدر طولانی و بلند هستند که یک باب کامل را شامل می‌شوند، ۲- برخی حکایت‌ها به شیوه‌ی داستان در داستان نوشته شده‌اند. بنابراین به ناچار داستان‌های طولانی خلاصه شده و به نثر امروزی بازنویسی شده‌اند.

در پژوهش حاضر سعی بر آن شده که تنها به بررسی مضامین مشترک و مشابه پرداخته شود؛ از این رو از بررسی وجوه تفاوت بین این دو اثر خودداری شده است

بیان مسأله

خداوند از سر حکمت و رحمت، شاه چراغ خود را پیش روی انسان قرار داده تا راه را از بیراهه بشناسد و حکیمانه در راه وصول به سرمنشأ همه‌ی نیکی‌ها قدم بگذارد. از این رهیافت احمد شوقی و ابن مقفع نیز از نویسندگانی هستند که در هر وادی از نویسندگی گام نهاده‌اند. بر گستره آن نکو نهالی از حکمت بنشانده‌اند و نماد استعداد به بار نشسته زمانه‌ی خویشند. داستان بر زبان جانوران همانطور که از نام آن پیداست بیانی تمثیلی دارد، یعنی شخصیت‌های آن حقیقی نیستند، بلکه هر یک سمبول و نماینده‌ی تعداد زیادی از مردمانی هستند که در جامعه‌ی انسانی زندگی می‌کنند. از این لحاظ این نوع داستان‌ها شامل دو قسمت می‌باشند: یکی جنبه‌ی واقعی که در آن شخصیت‌های انسانی و حیوانی و گاه جمادی و یا فوق طبیعی با هم حرف می‌زنند و اعمال داستانی انجام می‌دهند؛ دیگر، جنبه‌ی پند و اندرز و نکته‌ی اخلاقی آن. در بیشتر فابل‌ها، مطالبی اخلاقی بیان می‌شود و داستان با اندرزی حکیمانه پایان می‌یابد و یا در پایان آن ضرب المثلی عنوان می‌شود که نکته‌ای نغز و دلنشین دارد. به طور مثال، نویسنده در حکایت کوتاه زیر یک هدف اساسی دارد که همان بیان ضرب‌المثل‌گونه‌ای است که به طور غیر مستقیم پند و اندرزی را به همراه دارد. این ضرب‌المثل در پایان حکایت نوشته شده است مانند: هر سخن جایی، هر نکته مکانی دارد و تو که لالایی بلدی چرا خوابت نمی‌بره و...

احمد شوقی نیز مثل ابن مقفع این نوع ادب یعنی حکایت بر زبان حیوانات را به عنوان وسیله‌ای به کار گرفت تا از خلال آن گرایش‌ها و حوادث اخلاقی، وطنی، اجتماعی و سیاسی و... را بیان کند و همین طور احساس هموطنانش را نسبت به سختی‌های وارده‌ی استعمار، که اولین آن‌ها را تحت عنوان «الهندی و الدجاج» که در آن به صورت رمزگونه از هندی به عنوان نیروهای اشغالگر و از دجاج به عنوان مردم مصر که تحت سیطره‌ی استعمار بودند، یاد کرد. شوقی از حیوانات به عنوان رمز استفاده می‌کرد و از طریق خلق داستان‌های

حکمی به نصیحت مردم و افزایش آگاهی آنها نسبت به اجتماع می‌پرداخت؛ چرا که حکمت به عقل نزدیکتر است و تأثیر بیشتری می‌تواند داشته باشد.

مسأله‌ی ما در این پژوهش علمی پس از نگاهی مختصر به زندگی، اوضاع سیاسی و اجتماعی این دو نویسنده، چستی حکایت، مضامین آنها، معرفی کلیله و دمنه و حکایات احمد شوقی، و بررسی تطبیقی حکایت‌های این دو شخصیت، مضامین مشترک به کار گرفته شده در این حکایات و میزان تأثیر و تأثر احمد شوقی در مضامین و محتوا از حکایات ابن مقفع است.

ضرورت انجام و کاربرد نتایج تحقیق:

با توجه به این که در رابطه با موضوع مورد بحث، پژوهشی منسجم که در بردارنده‌ی مقایسه‌ی تمامی حکایات این دو اثر ادبی باشد و هم‌چنین به وجوه تشابه آن‌ها پرداخته باشد صورت نگرفته است، نگارنده برآن است تا ضمن مقارنه‌ی حکایات این دو اثر ارزشمند ادبی جایگاه والای کلیله و دمنه را برای علاقه‌مندان به ادبیات به طور عام و برای علاقه‌مندان به ادبیات عرب به طور خاص برجسته و بارزتر نماید

سابقه تاریخی (نظری و تجربی) موضوع تحقیق:

با توجه به اینکه هر دو شخصیت در قلمرو ادبی خود دارای جایگاه والایی هستند پایان نامه‌ها و مقالاتی در این زمینه نوشته شده است مانند: مقاله‌ها: ۱- مقاله سیر و تداوم اندیشه‌های ایرانشهری در کلیله و دمنه، ظهیری ناو، بیژن، امین نواختی مقدم، مریم ممی زاده، ۲- مقاله علم و ثروت ابوالحسن مقدسی، ۳- مقاله بهار و احمد شوقی مهدی ممتحن. پایان‌نامه‌ها: ۱- داستان پردازی در کلیله و دمنه‌ی نصرالله منشی، داستان‌های بیدپای و انوار سهیلی، توسط: ابراهیم خالقیان، کارشناسی ارشد، راهنما: دکتر ابراهیم استاجی، در دانشگاه تربیت معلم سبزوار، زمستان ۲۰۸۷- حکایت‌های کلیله و دمنه با فابل‌های لافونتین و خرافه‌های احمد شوقی، توسط:

اکرم پارسائی فر، کارشناسی ارشد، راهنما: فیروز حریرچی، در دانشگاه آزاد تهران، سال ۱۳۷۹. در این پایان‌نامه تأثیر ترجمه‌ی عربی کلیله و دمنه توسط ابن مقفع بر روی شاعر فرانسوی، لافونتین و همچنین تأثیر لافونتین بر روی شاعر مصری، احمد شوقی بررسی شده است. اما در تطبیق این دو به ویژه حکایاتشان پژوهشی انجام نگرفته، لذا برآنیم تا پژوهشی در این زمینه داشته باشیم تا برای سایرین مفید واقع شود

اهداف تحقیق:

- ۱- موازنه‌ی حکایت‌های احمد شوقی و کلیله و دمنه و کشف وجه تشابه آنها
- ۲- بیان میزان و کیفیت تأثیرپذیری حکایت‌های احمد شوقی از کلیله و دمنه

سئوالات اساسی تحقیق:

- ۱- آیا حکایت‌های احمد شوقی با کلیله و دمنه وجه تشابه دارد؟
- ۲- آیا احمد شوقی در حکایت‌هایش از کلیله و دمنه تأثیر پذیرفته است؟

فرضیه‌ها:

- ۱- حکایت‌های احمد شوقی با حکایت‌های کلیله و دمنه تشابه مضامین دارد.
- ۲- احمد شوقی در مضامین از کلیله و دمنه تأثیر پذیرفته است.

بیان روش تحقیق:

این پژوهش بر اساس روش فیش‌برداری و کتابخانه‌ای همراه با تحلیل و مقارنه‌ی دو اثر ادبی صورت گرفته است. ابتدا منابع مورد نیاز از کتابخانه جمع‌آوری و دسته‌بندی شده، سپس فیش‌برداری و به رشته‌ی تحریر در آمده است.

بیان محدودیت‌های روش تحقیق

از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به کمبود رساله و پایان نامه‌هایی اشاره کرد که در آن به مقایسه حکایات و داستان‌هایی دو شخصیت پرداخته شده باشد.

فصل اول

شرح حال احمد شوقی و ابن مقفع